

NEKANONIZUOTASIS NUMERIO ŠVENTASIS

Dievo tarnas Alfonsas Lipniūnas

Pristatome dar vieną naują rubriką – nekanonizuotasis numerio šventasis. Kodėl nusprendėme ją publikuoti? Nes manome, kad Lietuvoje buvo daugiau šventųjų nei tik šv. Kazimieras – tai gyva ir pagrįsta nuomonė. Patirtų priespaudų laikais mūsų tautai pavyko išlaikyti tikėjimą. Tai, be jokios abejonės, yra vaisiai tų, kurie paaukojo savo gyvenimą dėl žmogaus ir Dievo. Galime džiaugtis, kad tokių pavyzdžių mūsų istorijoje yra tikrai daug. Tegul jie mus įkvepia ir sustiprina siekiant šventumo.

Dievo tarnas Alfonsas Lipniūnas

Dievo tarnas Alfonsas Lipniūnas-Lipnickas gimė 1905 metų kovo 12 dieną Talkonių k., Pumpėnų vlsč., Panevėžio aps. Mirė 1945 metų kovo 28 d. Lenkijoje. Tai kunigas – vienas iškiliausių XX amžiaus lietuvių: visuomenininkas, jaunimo veikėjas, ateitininkas, antisovietinio ir antinacinio pasipriešinimo dalyvis. Jis mokėsi Pumpėnų pradžios mokykloje, vėliau baigė Panevėžio gimnaziją, Kauno kunigų seminariją ir Vytauto Didžiojo universiteto teologijos-filosofijos fakultetą (1930); vėliau tame pačiame fakultete gavo teol. licenciato laipsnį. Sociologijos mokslus studijavo Prancūzijoje – Lilio universitete (1935–1937) ir Paryžiaus katalikų institute (1937–1939). Kunigu iššventintas 1930 m., tuoj pat buvo paskirtas Panevėžio katedros vikaru; šias pareigas ėjo ligi 1935 m. Po studijų Prancūzijoje 1939 m. balandį paskirtas lektoriumi į Panevėžio pedagoginį institutą, o šiam 1939 m. persikėlus į Vilnių, tas pačias pareigas ėjo ten. Nuo 1942 m. Vilniaus kunigų seminarijoje dėstė sociologiją ir

teologiją, šalia to, ėjo Vilniaus universiteto kapeliono pareigas.

Visuomeninę veiklą Lipniūnas pradėjo būdamas klierikas. Seminarijoje vadovavo klierikų abstinentų draugijai. Atostogų metu keliaudavo per kaimus skaitydamas paskaitas kaimo jaunimui – pavasarininkams. 1930 m. paskirtas Panevėžio vyskupijos jaunimo direktorium. Juo tapo ne tik šiai vyskupijai, bet praktiškai kone visai Lietuvai. Beveik nebuvo sekmadienio, kad jis nedalyvautų kur nors kongreselyje, šventėje ar pan. Jo pamokslai, paskaitos, pašnekesiai, asmeniniai kontaktai turėjo didelę įtaką to meto katalikų jaunimo organizacijoms (ateitininkams, pavasarininkams,

angelaičiams). Kaip tik tuo metu uždraudus moksleiviams ateitininkams viešai veikti mokyklose, Lipniūnas padėjo jiems organizuoti tolesnę veiklą pogrindyje. Vykstant tuometinio režimo konfliktui su Lietuvos vyskupais dėl katalikiškosios akcijos, Lipniūnas drąsiai ir viešai gynė katalikiškuosius principus, nepaisydamas protokolų, tardymų, baudų. Vėliau taip pat principingai jis gynė lietuvių abiejų okupacijų metais Vilniuje, kur buvo Šv. Jono Krikštytojo ir

Pirmas iš dešinės

Vartų pamokslininkas. Jo paklausti lietuviai rinkdavosi iš viso Vilniaus, dažnai net tie, kurie pačiai katalikybei buvo abejingi. Šalia to, Lipniūnas Vilniuje organizavo šalpą (1941 įsteigė Laisvės Fondą) ir atgaivino slaptą katalikų moksleivių ir studentų veiklą.

1943 m. kovo 17 d. Lipniūnas buvo vokiečių areštuotas, kaip ir grupė vilniečių inteligentų, ir išvežtas į Štuthofo koncentracijos stovyklą. Evakuojant stovyklą susirgęs dėmėtąja šiltine ir plaučių uždegimu mirė ir buvo palaidotas Pucko kapinėse Lenkijoje.

Mirtis

Iš kunigo Stasio Ylos atsiminimų

Kančios sekmadienį rusai leido žmonėms susirinkti pamaldų į bažnyčią. Buvo saulėta, šilta diena. Kašubai rinkosi gausiai, visi beveik vasariškai apsirengę. Nuėjo su jais į bažnyčią ir Lipniūnas su vienu švarkeliu. Norėjo trumpai pasimelsti, bet suolus užsėdo kiti ir jis, nebenorėdamas jų trukdyti, liko sėdėti per visas pamaldas. Ėmė jausti šaltį, pradėjo virpėti, bet išlaukė iki galo pamaldų. Parėjęs namo, jautėsi blogai, tačiau gulti nėjo. Vakare, kai jį aplankiau, jau skundėsi galvos skausmu ir bloga savijauta.

Iš ryto, kai atėjau pas jį laikyti Mišių, radau jį lovoje. Jis paprašė, kad jam duočiau Komunią. Tai jau buvo blogas ženklas. Jei bent kiek būtų jautėsis geriau, tikriausiai būtų ir pats laikęs...

1989 m. kunigo Alfonso Lipniūno palaikai pagaliau buvo sugrąžinti į tėvynę. Iki šių dienų kunigas ilsisi Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros šventoriuje.

2006 m. Panevėžio vyskupijos iniciatyva pradėtas Alfonso Lipniūno beatifikacijos (paskelbimo palaimintuoju) procesas, per kurį bus galima surinkti duomenis, juos sutvarkyti ir teikti bylą į Romą. Vieni kunigai atlikę nemažai darbų, kitiems dar reikia nemažai jų atlikti. Surinkta apie 370 straipsnių. Nieko nerandama, kas neigtų jo šventumą.

Alfonsas Lipniūnas buvo reta asmenybė, šio žmogaus vaikiškas sielos tyrumas derėjo su kovos vyro drąsa, mažas ūgis su dvasios didybe, žmogiškas švelnumas bei jautrumas su besąlyginiu principingumu. Ryškiausias jo bruožas – atsidavimas kitiems ir darbas be atvangos. Jis domėjosi įvairiomis gyvenimo sritimis, o savo patirtį daugiausia panaudojo pamokslaudamas ir burdamas į organizacijas. Raštu reiškėsi mažiau ir ne taip ryškiai, nors nuolat rašė periodinėje spaudoje – *Ateityje, Pavasaryje, Jaunimo vade, Tiesos kelyje, Panevėžio garse*.

Sausakimšos bažnyčios – ir taip rinktasi per visą pirmąjį bolševikmetį ir trejus vokiečių okupacijos metus, net ir tada, kai pats pamokslininkas jau buvo išvežtas. Didelė kun. Lipniūno pamokslų jėga buvo ne tiek retorinės figūros, nors jis pasitelkdavo daug stilistinių išraiškos priemonių, kiek jo nuoširdumas. Kai jis kalbėdavo iš sakyklos, būdavo jaučiama, kad jis kalba iš širdies gelmių. O toji širdis daug jautė ir išgyveno. Kun. Lipniūnas nebuvo iš tų dvasios vadų, kurie gyvena kontempliuodami, atitrūkę nuo savo aplinkos ir jos medžiaginių bei dvasinių interesų. Jis buvo katalikiškos veiklos žmogus. Todėl jis turėjo gyvą ir nuolatinį kontaktą su žmonėmis. Jis gerai pažinojo jų reikalus ir puikiai jautė jų gyvenimo pulsą.

Klausimėlis

Brangūs „Teesie“ skaitytojai!

Kiekvienais metais lapkričio 1–2 dienomis žmonės tradiciškai plūsta į kapines, kad pasimelstų už mirusius artimuosius, tačiau negalime pamiršti, kad lapkričio pirmoji yra ne Vėlinės, ne diena, skirta gedėti, tačiau diena švęsti Visų Šventųjų šventę! Todėl norėdami pagerbti nesuskaičiuojamas minias šventųjų ir priminti mūsų pagrindinį pašaukimą siekti šventumo, paklausėme klierikų apie juos įkvėpiančius šventuosius.

Malonaus skaitymo!

Koks šventasis tave labiausiai įkvėpia ir kodėl?

Pal. Mykolas Sopočko. Nepaisydamas didelių išbandymų, nenustojęs sakyti – JĖZAU, PASITIKIU TAVIMI! Būtent apie jį Jėzus šv. Faustinos dienoraštyje sako: „Tai yra kunigas pagal mano širdį“. To trokštu ir aš – išmokti kasdien gyventi pagal Jėzaus širdies troškimus.

Valdemar, I k.

Šv. Jonas Marija Vianėjus. Jis pasišventė sekti Kristų. Nors jam mokslai ir nesisekė, tačiau jis

ištikimas iki galo per visus išbandymus. Man taip pat nesiseka mokslai, bet jei jau Kristus mane kviečia, tai noriu eiti pas Jį sekdamas šventojo Arso klebono pavyzdžiu.

Vilius, I k.

Šv. Kūdikėlio Jėzaus ir Švč. Veido Teresė. Ji tapo karmelite, kad gelbėtų sielas, o ypač melstūsi už kunigus. Ji suprato, kad jos pašaukimas yra meilė, kad vien meilė skatina veikti Bažnyčios narius, kad jeigu meilė užgestų – Apaštalai neskelbtų, kankiniai atsisakytų lieti savo kraują. Meilė stiprina bet kokį pašaukimą. Ji atrado Dievą kaip Gailestingąjį, kaip meilę.

Br. Giedrius Juozas M.I.C., II k.

Pal. Džonas Henris Niumanas. Nežinau kodėl, bet mane patraukė vien jo vardas. O dar labiau jo ilga kelionė nuo netikėjimo iki visiško atsidavimo Kristui. *Cor ad cor loquitur.*

Irmantas, II k.

Šv. Andriejus Bobola. Tai buvo paprastas kunigas, turėjęs apaštalavimo dvasią, ir net žiauriai kankinamas neišsižadėjo savo tikėjimo.

Justinas, II k.

Šv. Chosemarija Eskriva de Balageras. Nes jis, būdamas kunigas, karštai mylėjo kiekvieną žmogų, buvo itin pamaldus Dievo Motinai ir Švč. Sakramentui, skelbė apaštalavimo svarbą ir pašaukimo į šventumą siekimą uoliai atliekant kasdienes pareigas bei mažus dalykus.

Gabrielius, III k.

Pal. Jurgis Matulaitis MIC. Jis mane žavi gyvenimo ir veiklos pavyzdžiu. Man patinka jo šūkis: „*Blogį nugalek gerumu*“.

Gediminas, III k.

Šv. Paulius. Jis nuostabus atsivertėlis, buvęs krikščionių persekiotojas. Po atsivertimo tapęs Bažnyčios statytoju, visą gyvenimą idealiai nešęs Kristaus kryžių iš meilės Jam ir skatinęs kitus tą daryti. Palikęs nuostabų Naujojo Testamento paveldą – krikščioniškų tiesų pagrindą.

Žilvinas, IV k.

Pal. Jonas Paulius II. Jaučiu jo dvasinį artumą. Laikau jį didžiausiu autoritetu ir pavyzdžiu sau. Jis rodo man kelią Dievo link ir veda mokydamas gyvenimo išminties, nuolankumo, maldingumo, reiklumo sau net tada, kai kiti nereikalauja, padėdamas keistis.

Tomaš, IV k.

Pal. Motina Teresė iš Kalkutos. Ji yra man gyvenimo pavyzdys. Net ilgą laiką patirdama dvasinę nepagudą ji išliko ištikima Dievui, o vargšuose matė Viešpaties veidą jiems tarnaudama, atiduodama visą save tarnystei, sekdamą Kristaus pavyzdžiu. Ji nepabijojo mesti gailėstingumo iššūkį kitai gyvenimo supratimo kultūrai, kurioje vyrauja kastų sistema. Savo darbais ji skelbė Kristaus Gerąją Naujieną, savo meilę skirdama paniekintiesiems.

Renatas, IV k.

Šv. Laurynas. Kai jis buvo paprašytas per tris dienas atiduoti Bažnyčios turtą imperijai, jis jį išdalijo vargšams ir trečią dieną atvedė juos, sakydamas: „Štai krikščionių turtai!“ Mane žavi toks jo atkaklumas ir meilės Kristui liudijimas. Kai jį kankino kepdami ant laužo, jis kankintojams ištare

žodžius: „Jeigu galite, apverskite mane, nes vienas šonas jau iškepė“.

Povilas, V k.

Šv. Ignacas Lojola. Jis nepadarė Dievo tolimo ir nepasiekiamo žmogui, bet savo išmintį ir tikėjimo patirtį nusakė paprastais žodžiais. Jis nešė Jėzaus Gerąją naujieną, neužsidarė savo kambarėlyje ir gatvėse, visiems kalbėjo apie tai, kuo gyveno. Jis visą gyvenimą kreipė į Jėzų, Jo mokymą, ir liudijo, kad kasdienybė turi būti pripildyta Jėzaus.

Andrej, V k.

Pal. Motina Teresė iš Kalkutos. Nes savo paprastumu ir kasdieniu gyvenimu klusniai pildė Dievo valią. Kadaisė žurnalistų paklausta, ar suvokia, jog ji žmonių yra laikoma šventąja, ramiai atsakė, kad šventumas nėra prabanga, tai yra kiekvieno krikščionio pareiga.

Daniel, VI k.

Šv. Valentinas. Jis buvo vyskupas ir kankinys. Šis šventasis pasižymėjo artimo meilės darbais, nuolankumu ir apaštalavimu, išsiskyrė kaip geras pamokslininkas, mokėjo graikų ir lotynų kalbas ir ypač mėgo rožes.

Valentin, VI k.

Parengė klier. Gabrielius Satkauskas, III k.

KALBOS KULTŪROS PRIEANGIUOS

Mikalojus Daukša 1599 m. išleistos „Postilės“ (pamokslų rinkinio) pratarinėje rašė: *Kalba yra bendras meilės ryšys...* Dažnai sakom, kad meilei žodžių nereikia. Ir kodėl garbusis kanauninkas manė, kad būtent per kalbą skleidžiasi meilė? Argi ne mylint norima išsakyti subtiliausius išgyvenimus ir būti suprastam? Kad galėtume ir perteikti, ir suprasti kitą, turbūt reikia ir pačiam parinkti tinkamiausius žodžius ir formas, ir įsiklausyti, kas sakoma. Pro ausis leidžiam kad ir labai gražų, bet tuščią šnekėjimą – kai kartojami trafaretai, išmoktos skambios frazės, bet suklūstam išgirdę tikrus ir nuoširdžius žodžius, kuriais pasakoma tai, kuo gyvenama, kas mąstoma. Ir tada visos kalbos priemonės darosi reikšmingos – ir intonacija, ir kirtis, ir parinktas žodis, ir pavartotas linksnis. Kad būtum suprastas ir suprastum – kad kalba būtų *bendras meilės ryšys*.

Kas klausia, tas neklysta

Kaip kirčiuojami žodžiai *kaimenė, apaštalas, bažnyčia, širdis, paveldas, papuošalas*?

Suprantama, kad gali būti sunku atsiminti visų žodžių kirčiavimą, o dar kiek tas žodis turi formų – ir vienaskaita, ir daugiskaita, ir linksniai.

išmokti kirčiuoti neįmanoma. Du patarimai: pirmasis – naudokitės žodynais, antrasis – sunkiau įsimenamą žodį susiekite su tokiu, kurio kirčiavimas abejonių nekelia (prisimenate: *Atsisėsiu į ratus ir važiuosiu į Trakus*).

Žodynuose prie šių žodžių prirašyti skaičiai: *kāimenė (1), apāštalas (1), bažnŷčia (1), širdis (3), pāveldas (3^b), pāpuošalas (3^{ab})*. O tie skaičiai rodo kirčiuotes. **Pirmosios** kirčiuotės žodžiuose visuose linksniuose **kirčiuojamas tas pats skiemuo**, taigi *kāimenės, kāimenių, kāimenėms...*; *apāštalas, apāštalų, apāštalams, apāštalus...*; *bažnŷčia, bažnŷčias...* (kaip *brōlis, vŷras, žodŷnas*).

Kirčiuojamų pagal **trečiąją kirčiuotę** žodžių kirtis **šokinėja**, bet daugiau formų **kirčiuojama galūnėje**:

širdis, širdiēs, širdžiai, širdį, širdimì, širdyje, širdys, širdžiū, širdims, širdis, širdimis, širdysė, galvā, galvōs, gālvai, gālvą, gālvā, galvojė, gālvos, galvū, galvōms, gālvas, galvomis, galvosė.

Kirčio šokinėjimas šiek tiek skiriasi nelygu galūnė:

pāveldas, pāveldo, pāveldui, pāveldą, pāveldu, pāveldė;
pāpuošalas, pāpuošalo, pāpuošalui, pāpuošalą, pāpuošalu, papuošalė,
pāpuošalai, papuošalū, papuošalāms, pāpuošalus, papuošalaīs, papuošaluosė.

Dėst. Joana Pribušauskaitė

Seminarijos Kronika

- RUGPJŪČIO 31 D. Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos klierikai, pasibaigus vasaros atostogoms, grįžo iš namų į namus – seminariją.
- RUGSĖJO 1 D. Įvyko seminarijos bendruomenės piligriminė kelionė iš Daugų į Pivašiūnų Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo parapijos bažnyčią.
- RUGSĖJO 2 D. Seminaristai dalyvavo naujųjų 2013–2014 akademinį mokslo metų šv. Mišiose Vilniaus arkikatedroje bazilikoje.
- RUGSĖJO 3 D. Seminarijos 2013–2014 mokslo metų inauguracija. Nauji mokslo metai pradėti šv. Mišiomis.
- RUGSĖJO 4 D. Seminaristai dalyvavo pal. popiežiaus Jono Paliaus II vizito Lietuvoje 20-mečio minėjime Vilniaus arkikatedroje bazilikoje.
- RUGSĖJO 4 D. Seminarijos vicerektorius klierikams vedė priminimų konferenciją: Kaip gyvensime šiemet? Linksmiai!
- RUGSĖJO 4 D. Seminarijoje įvyko tradicinis susipažinimo vakaras – 2 naujokai ir 12 pabuvusių.
- RUGSĖJO 5 D. Pagaliau prasidėjo paskaitos.
- RUGSĖJO 8 D. Tradicinis piligriminis jaunimo žygis: Tikėjimas = tik-ėjimas?! Aušros Vartai–Lentvaris–Trakai + seminarija.
- RUGSĖJO 13 D. Šventėme ypatingą seminarijos propedeutinio kurso vadovo mons. Vaclav Volodkovič jubiliejų – 50 metų sukaktį.
- RUGSĖJO 14 D. Seminaristai per Šv. Kryžiaus išaukštinimo šventę dalyvavo Kalvarijų Šv. Kryžiaus atradimo parapijos šv. Mišiose, kurias aukojo Vilniaus arkivyskupas emeritas kardinolas Audrys Juozas Bačkis.
- RUGSĖJO 23 D. Tradiciškai, džiaugsmingai buvo laiminami seminarijos kambariai (kambariuose tvarka buvo ypatinga – mat laimino pats arkivyskupas Gintaras, atvykęs per savo gimtadienį).
- RUGSĖJO 27–28 D. Druskininkuose vyko seminaristų susikaupimo dienos „Tavo veido, Viešpatie, aš ieškau“, kurioms vadovavo seminarijos dvasios tėvas kun. Stasys Kazėnas SJ.
- RUGSĖJO 30 D. Seminaristai dalyvavo šv. Mišiose Vilniaus šv. Jonų bažnyčioje, kurioms vadovavo Vilniaus

- vyko vidinio išgydymo pamaldos, kuriose maldos užtarėjais buvo ir kai kurie klierikai.
- SPALIO 4 D. Įvyko seminarijos bendruomenės ekskursija po buvusias Vilniaus kunigų seminarijų vietas.
- SPALIO 5 D. Seminaristai pasveikino Vilniaus arkivyskupijos emeritą J. Em. Audrį Juozą Bačkį su 25 metų vyskupystės jubiliejumi Nukryžiuotojo Kristaus seserų vienuolyne.
- SPALIO 8 D. Seminariją aplankė ir jos koplyčioje šv. Mišias aukojo buvę seminarijos klierikai, kurie 2012 m. ją baigė. Šv. Mišias celebravo kun. Tomas Paliukėnas, koncelebravo kun. Viktor Kudriašov, kun. Tadas Piktelis, kun. Ronald Kuzmickas, kun. Egidijus Tubelis, kun. Dovydas Grigaliūnas, kun. Jaroslav Spiridovič, seminarijos rektorius Žydrūnas Vabuolas, dvasios tėvas Stasys Kazėnas SJ. Po šv. Mišių visi gavo primicijinį neopresbiterių palaiminimą.
- SPALIO 15 D. Seminarijoje įvyko parodos atidarymas „...apie pašaukimą menui, poezijai ir Dievui“, surengtas Vilniaus kunigų seminarijos atkūrimo dvidešimtmečio proga. Parodoje eksponuojami buvusių ir esamų jos auklėtinių meno darbai.
- SPALIO 18–19 D. Mūsų seminarijos krepšinio komanda išvyko į Žemaičių Kalvariją, kur aikštelėje grūmėsi su Kauno, Telšių ir Rygos seminarijų klierikais, – iškovota trečioji vieta.

Klier. Gediminas Grigaliūnas, III k.